

SINH VIÊN VIỆT NAM TẠI TRƯỜNG POLYTECHNIQUE

Đỗ Mai Phương (X99-ENSPM), Axens IFP Group Technologies
và
Vũ Ngọc Anh (X01-ENST Paris)

Năm 2005, tại trường Polytechnique (thường được gọi dưới tên X bởi huy hiệu hình hai nòng pháo bắt chéo như hình chữ X), một CLB sinh viên được thành lập dưới tên: binet X-Vietnam (binet là tên gọi những nhóm sinh viên của trường Polytechnique hội tụ những sinh viên có nguyện vọng tổ chức cùng nhau vài hoạt động nhất định). Sự thành lập này đã được sự ủng hộ hoàn toàn của các sinh viên Việt Nam tại trường cũng như sự cổ vũ của các bạn sinh viên Pháp. Sự hiện diện của sinh viên Việt Nam tại trường từ nhiều năm qua đã làm khiến sinh viên Pháp mong muốn tìm hiểu về đất nước, con người và văn hóa Việt Nam.

Năm 1996, sinh viên Việt Nam đầu tiên nhập học tại đại học Polytechnique khóa X95 theo dạng « EV2 » (EV2-sinh viên đã hoàn thành hai hoặc ba năm học tại những đại học trong và ngoài Pháp và không trải qua lớp dự bị ở Pháp). Từ nhiều thập niên trước đó, phải kể đến nhiều sinh viên gốc Việt Nam đã học tập tại trường Polytechnique, những sinh viên này vào học tại Polytechnique bằng con đường truyền thống- hai năm học lớp dự bị và dự kì thi tuyển của sinh viên Pháp. Kể từ đó đến nay, số lượng sinh viên Việt Nam tại trường không ngừng tăng lên: 2 sinh viên trong khóa 96, 4 trong khóa 97-98 và lên tới con số 15 trong khóa 2001, tính bình quân 10 sinh viên Việt Nam trong một khóa.

Họ là ai ?

Là sinh viên của các hệ cử nhân tài năng, kĩ sư chất lượng cao, kĩ sư tài năng của các đại học lớn của Việt Nam tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh, những sinh viên này đều được chọn lựa kĩ càng đầu tiên qua hồ sơ sau đó bằng các kì thi vấn đáp tại đại sứ quán Pháp tại Hà Nội. Phần lớn những sinh viên này đã đạt được nhiều huy chương trong các kì thi Olympic Toán, Vật lý, Hóa học trong nước và quốc tế. Những sinh

viên này thường có nhiều cơ hội tìm được học bổng du học nước ngoài và nhiều người đã thành công tại những đại học danh tiếng ở Mỹ, Nhật, Úc và Pháp.

Tại sao lựa chọn nước Pháp và trường Polytechnique ?

Trong các kì thi tuyển vào Polytechnique, hầu hết các sinh viên Việt Nam đều thi vấn đáp bằng tiếng Anh vì chưa học hoặc mới bắt đầu học tiếng Pháp. Không ngại thử thách phải

học một ngôn ngữ hoàn toàn mới, những sinh viên này đều muốn theo học tại trường X bởi Polytechnique là một trong những trường tốt nhất và danh tiếng nhất tại Pháp với những ngành rất đa dạng hoặc chỉ đơn giản là « Pháp là nơi tốt nhất cho nghiên cứu toán học ».

Polytechnique có một chương trình đa dạng và phong phú, các giáo sư giảng dạy nhiệt tình và luôn sẵn lòng giúp đỡ sinh viên, các sinh viên được tạo điều kiện tham gia nhiều hoạt động văn hóa thể thao. Tóm lại, đây là một môi trường lí tưởng cho việc đào tạo, bồi dưỡng nhân tài và trao đổi giữa các sinh viên.

Đối với sinh viên Việt Nam, điều họ quan tâm duy nhất ở Palaiseau - thành phố nhỏ ở ngoại ô Paris, nơi đặt trường Polytechnique, là tận dụng chương trình học và tham gia các hoạt động ngoại khóa rất phong phú: các câu lạc bộ của sinh viên (binet), chiến dịch vận động tranh cử vào hội sinh viên trường (Kes)... Sinh viên Việt Nam hiện diện trong nhiều hoạt động: từ câu lạc bộ X-Entreprises (sinh viên-doanh nghiệp), BEST (câu lạc bộ sinh viên quốc tế), đến các nhóm sinh viên Hifi, nhạc rock ... Họ cũng tham gia vào chiến dịch vận động tranh cử hội sinh viên với mục đích đóng góp vào các hoạt động sinh viên và chứng tỏ sự hòa nhập trong hoạt

Một sinh viên Việt Nam khóa X2000 tham gia duyệt binh ngày Quốc Khánh tại Đại lộ Champs Elysées, 14 tháng 7 năm 2002. Theo truyền thống, các sinh viên trường Polytechnique luôn dẫn đầu quân đội Pháp trong các cuộc duyệt binh ngày Quốc Khánh.

Ảnh : Jean-Luc Deniel (Ecole Polytechnique)

động này. Tại trường X, sinh viên có nhiều cơ hội được khám phá những môn thể thao mới lạ và hấp dẫn như môn cưỡi ngựa, bóng ném, đánh golf và đấu kiếm. Sinh viên Việt Nam tham dự thường xuyên và rất hào hứng vào các hoạt động thể thao quen biết như bóng đá (các đêm hội bóng đá - giải bóng đá hàng năm của sinh viên trong trường) và các môn võ thuật. Sự tham dự cá nhân trong các hoạt động của trường, mong muốn chia sẻ và giới thiệu nền văn hóa mẹ đẻ đã thúc đẩy sinh viên Việt Nam tổ chức những hoạt động văn hóa. Những sinh viên của khóa 1999 chắc chắn không thể nào quên được « Ngày Việt Nam » tại trường Polytechnique với những màn trình diễn đặc sắc về võ thuật và múa truyền thống. Từ khóa 2000 trở đi, Tết được tổ chức hàng năm tại trường bởi sinh viên Việt Nam và các sinh viên châu Á khác. Với cuộc sống hoạt động ngày càng nở rộ, kết quả học tập của các sinh viên Việt Nam rất đáng được kể đến : một sinh viên Việt Nam là thủ khoa khóa 97 và nhiều sinh viên nằm trong top 10 sinh viên dẫn đầu trường.

Cuộc sống sau khi tốt nghiệp X

Nhờ vào kết quả học tập tốt và nỗ lực hòa nhập, sinh viên Việt Nam sau khi tốt nghiệp trường Polytechnique đều có nhiều lựa chọn tương đương với sinh viên Pháp trừ làm việc trong các cơ quan hành chính của chính phủ Pháp (điều kiện để sinh viên làm việc cho chính phủ là sinh viên có quốc tịch Pháp và có thành tích học tập tốt). Do ở Việt Nam học vị tiến sĩ được đánh giá cao hơn so với kỹ sư, phần lớn các sinh viên từ khóa 95 đến 99 đều tiếp tục sự nghiệp nghiên cứu sau tốt nghiệp đại học. Các sinh viên giỏi cũng có thể tiếp tục hoàn thành học vị tiến sĩ tại các trường đại học danh tiếng ở Mỹ như đại học Harvard hay Princeton... Tuy nhiên, xu hướng này đã thay đổi rất nhiều kể từ ba năm gần đây. Sáu trong số mười sáu sinh viên của khóa 2000 đã chọn trường đào tạo kỹ sư ứng dụng sau khi kết thúc chương trình kỹ sư tại Polytechnique. Xu hướng này dường như ngày càng trở nên mạnh mẽ trong những khóa gần đây. Những sinh viên Việt Nam vừa tốt nghiệp khóa 2002, lần đầu tiên, số lượng sinh viên chọn ngành đào tạo kỹ sư đã

vượt qua số sinh viên làm nghiên cứu (9 sinh viên so với 6). Sinh viên lựa chọn trong rất nhiều ngành khác nhau, từ trường Công nghệ viễn thông Paris (Télécom Paris), trường quốc gia đào tạo kỹ sư Hàng không và Không gian (Supaéro ở Toulouse), trường thông kê và hành chính (ENSAE), trường Mines Paris (Ecole des Mines de Paris), trường Cầu đường - (Ecole des Ponts et Chaussées), trường quốc gia về Công nghệ cao (ENSTA), trường quốc gia về Dầu mỏ và Động cơ (ENSPM) và nhiều trường kỹ sư danh tiếng khác¹. Giống như các sinh viên Pháp, một số sinh viên của mỗi khóa tiếp tục việc học và nghiên cứu ở các nước khác như Mỹ, Anh, Canada...

Chúng ta chưa thể nói gì nhiều về công việc và ngành nghề tương lai của những sinh viên này bởi phần nhiều trong số họ còn chưa kết thúc việc học tập. Nhiều sinh viên còn đang hoàn thành bằng tiến sĩ hoặc năm cuối của trường đào tạo kỹ sư. Tuy nhiên, chặng đường của các sinh viên Việt Nam tại Polytechnique cho chúng ta nhiều điểm chú ý quan trọng. Quá trình học tập tại Palaiseau đã đem lại cho các sinh viên những kiến thức khoa học, kỹ năng cơ bản và hiểu biết về văn hóa Pháp. Sự hiểu biết cận kề về cả hai nền văn hóa Pháp-Việt là một nhân tố quan trọng giúp các sinh viên Việt Nam hòa nhập vào cuộc sống sau khi ra khỏi trường. Họ tìm được một cách không mấy khó khăn những kĩ thực tập cuối đại học và việc làm trong những công ty lớn của Pháp. Được thúc đẩy bởi nguyện vọng tiến xa hơn nữa, cao hơn nữa, nhiều sinh viên đã làm thực tập ở nhiều nước khác nữa như Mỹ, Anh, Nhật với mục đích làm giàu thêm hiểu biết và kỹ năng.

Nếu số lượng sinh viên Việt Nam giữ nguyên ở mức trên mười người, trong ba năm tới, số lượng sinh viên Việt Nam tại trường Polytechnique sẽ lên tới con số 150. Họ sẽ là lực lượng lao động tiềm năng trong nhiều lĩnh vực, từ công nghệ thông tin tới khí động học, vận tải hàng không, công nghiệp xe hơi, dầu khí, tài chính doanh nghiệp, khoa học kinh tế cùng nhiều ngành nghiên cứu khoa học khác nhất là Toán Lý. Sự hội tụ của văn hóa Á đông và hiểu biết về văn hóa xã hội phương tây cùng với kỹ năng hiểu

biết trong các ngành công nghệ sẽ là yếu tố chủ chốt của sự thành công của những sinh viên này. Mở rộng quan hệ với bạn bè quốc tế, sẵn sàng thảo luận và hợp tác, họ sẽ là một tiềm năng lớn và quan trọng trong sự phát triển của Việt Nam.

Và khẩu hiệu của trường Polytechnique « Vì Tổ quốc, Khoa học và Vinh quang »² sẽ là kim chỉ nam cho sinh viên Việt Nam trường Polytechnique trong cuộc sống và sự nghiệp.

---

¹ Ở Việt Nam hay nhầm lẫn trong việc dịch tên các trường kỹ sư của Pháp. X thì nếu có dịch chỉ có thể là « trường Bách Khoa ». Nếu dịch là « Bách Khoa Paris » sẽ gây nhầm lẫn với các Viện Đại học Bách Khoa (Institut National Polytechnique, ví dụ INP de Toulouse, INP de Grenoble) nằm rải rác khắp nước Pháp. Về mặt danh tiếng đã khác nhau rất lớn (X là loại A, INP thuộc loại C, cá biệt có trường thuộc hệ thống INP loại B). Về mặt đào tạo, X là trường đa ngành. Còn nói chung các INP đào tạo chuyên ngành. Về tổ chức, X là một trường đơn nhất, còn các INP là tập hợp các trường kỹ sư với nhiều chuyên ngành khác nhau.

Tương tự, về cách dịch tên các trường bậc đại học ở Pháp cũng có nhiều điều bất cập. Nguyên nhân là hệ thống giáo dục bậc cao ở Pháp không giống như ở đa số các nước khác, trong đó có Việt Nam. Ở Pháp tồn tại hai hệ thống song song. Hệ thống các trường đại học với nhiệm vụ chủ yếu là đào tạo theo các chương trình thiên về lý thuyết, nghiên cứu và khoa học xã hội. Đối với hệ thống chuyên ngành kỹ sư và kinh tế, thương mại, tồn tại hệ thống riêng có xuất xứ từ thời Napoléon Bonaparte. Hệ thống này được gọi là các Trường Lớn. Sau cuộc cách mạng Pháp, các trường đại học có xu hướng bảo hoàng. Để có được đội ngũ công chức nhà nước, quản lý và quân đội có trình độ và trung thành, Napoléon đã thành lập ra các trường kỹ sư và quân sự, sau này trở thành hệ thống các trường lớn như hiện nay. Trước đây, vì đa số các trường trong hệ thống trường lớn bắt đầu bằng ENS (Ecole Nationale Supérieure) mà hay được dịch thành « trường cao đẳng ». Dịch như vậy là không chính xác vì « cao đẳng » trong nghĩa tiếng Việt là thấp hơn « đại học »; trong khi ở Pháp thì ngược lại. Nghĩa là các trường lớn tuy ngang mức độ với bậc đại học nhưng về danh tiếng thì vượt trội hơn rất nhiều.

---

² Trường Polytechnique được hành lập năm 1794 sau cách mạng Pháp với mục đích đào tạo những nhà khoa học, công nghệ và quản lý cho nền cộng hòa. Khẩu hiệu này được Napoléon Bonaparte trao cho trường năm 1804 khi trường được trao quyền chế quân sự. Nguyên văn tiếng Pháp: « Pour la Patrie, les Sciences et la Gloire ».